

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 1^{1/2} vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejemata J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O zatiranju škodljivih mrčesov.

(Dalje.)

Po nekaterih krajih se je že tako žalostno godilo. Ravno iz tega namena pa so bila razpisana darila za pokončevanje hroščev, a vsaka hiša morala jih je določeno število pokončati. Toda poleg vsega tega bi jih ne bili premagali, ako bi jih ne bile pomogle take živali, ki se žive ob žužkih, posebno pa še krt. Treba pomisliti, koliko ogrcev potrebuje le en sam krt za svojo požrešnost. Dokazalo se je, da so v letih, kadar so ogrci zdelovali poljske pridelke, največ imeli škode taki gospodarji, kateri so lahkoumno s svojih njiv podili krte. Gospodarjem starega kopi a zato ni priljubljen krt, ker objeda travne in žitne koreninice, poškoduje sadna drevesa, nareja po travnikih krtine, da imajo kosci potem mnogo več dela; pa tudi zato ga ne marajo, ker naredi čestokrat po ogradah, ki branijo povodnji ali zatopu, lukinje in izpušča vodo. Vrtnarji tudi trdijo, da preriva in zasiplje

setve, grede in lehice. Iz tega vzroka lové stari kopitarji marljive krte, nekateri dajejo celo darila za ulovljenega krt. Pravijo namreč, ako ne pokončamo krt, pomnožil se bo tako, da bo vso zemljo preroval in poškodoval. Tako pa le mislijo, kakor smo že rekli, ljudje starega kopita.

Da krt ne žre koreninice, dokazali smo dovolj jasno. Škodo pa, katero dela ko si rije svoje podzemelske hode, kakor tudi tako imenovane krtine, poravnati je lahko; po leti pa, kadar se je namreč bati, da bi se izpodrovane koreninice ne posušile, rije krt vselej globokeje pod zemljo. Krtine, katere izruje, večidel so čista, rahla zemlja, in ako se o pravem času razgraejo in raztrosijo, razvila se bo trava po takih mestih kmalu in rastla toliko lepše in hobotuje. Resnična je tedaj pri-slovica, znana po nekaterih deželah ki pravi: Kdor krtine sušca zagrebuje, delo se pri žetvi mu plačuje. Ako toraj le jeseni in spomladi pridno in marljivo poravnamo z grabljami krtine, gotovo ne bode izostala korist. Kjerkoli rije krt, ne rije zastonj; čeravno pokrije po vrtil in na polji nekatere

PODLISTEK.

Slovenske posojilnice.

Spisal J. L. v K.

(Dalje.)

Pravila naj določijo, koliko vstopnine plača slehern družabnik. Najbolje bo odločiti se za 1 gl. enkrat za vselej. Kolikor udov bode torej v teku let pristopilo, toliko gold. bode znašala vstopnina, ki se deva ali zaračuni v tako imenovano prihranjeno zalogo (rezervni fond), katere se posojilnica po navadi ne dotakne. Služi v ta namen, da se zgube ž njo pokrijejo.

Potlej je treba v pravila vzeti, kako visoki bodo deleži, t. j. koliko bode slehern družabnik v zadruho moral vložiti. Določi se lahko 1, 5, 10, 20, 30, 60 gld. itd. Premalo ne kaže določiti, ker se potlej društveni denarji prepočasi zbirajo. Določi se na dalje, ali bodo dobivali družabniki od svojih deležev obresti ali primeren del dobička. Najboljše bode skoro to, da dobé od svojih deležev tiste obresti, kakor hranilničarji od svojih

hranilnih vlog. Občni zbor pa lahko vsako leto posebej določi, koliko ima od dobička zadružnikom pripasti.

Visokost obresti se lahko vzame v pravila, ali sklene se lahko, da o visokostih obresti določuje od leta do leta občni zbor ali pa tudi vodstvo (načelstvo) posojilnice.

Važnost pravil je posebno v tem, na kakošen način se bodo posojila dajala. Najcenejši način je, dajati posojila na menice, kjer ljudje pisati ne znajo. Ako se le malo podpisati znajo, naj se posojuje na dolžna pisma, pri katerih je pa večji kolek. Vzameta se lahko oba načina posojevanja v pravila in stvar se prepusti načelstvu, da ravna po potrebi in okoliščinah. Načelstvu se prepusti tudi pravica, da sme dati vknjižiti dolg, kar se pa naj le kot izjema vpelje. Posojila kaže dajati le na kratke obroke, najdalje na 6 mesečni, katera določba je tudi dobro v pravila vzeti. Pravila na dalje določujejo, koliko oseb se voli v načelstvo (ravnateljstvo) in nadzorstvo posojilnice, Naj bolje utegne biti pri majhnih posojilnicah,

rastline z izrovano zemljo, gotovo jih pa desetkrat toliko obvaruje škodljivih mrčesov, ki jih pri rovanji použije. S parnih ali toplih gredic je pa krta s smrdljivimi stvarmi lahko pregnati. Posebno koristen je po drevesnicah, koder ogrci navadno pokončajo vse — v resnici zlata vreden. Res je, da so po zimi, kedar leži sneg dolgo na nepomrzli zemlji, travniki in polja razrovana, koreninice in travke razjedene; tudi je res, da pogine marsikatero mlado drevesce, ki je bilo na koreninah poškodovano ali objedeno, toda vsega tega je krt popolnoma nedolžen. To škodo delajo le krtice ali poljske miši s svojimi ostrimi zobmi. Da so večkrat vodne ograde pokvarjene, to je tudi res; ali krt ne prebiva po takih krajih, koder bi kmalu preril do zraka; on celo po svojih podzemeljskih hodih ali lukinjah ne trpi nikakoršnega prepiha. To škodo delajo le poljske miši in vodne podgane. Kar se tiče strahu, da ne bi se krti preveč zaplodili, kajti res je, da skoti samica vsako leto po enkrat, pa tudi po dvakrat 4—5 mladih krtičkov, smemo popolnoma brez skrbi biti, kajti dokler bo pod zemljo dosti škodljivih mrčesov, množil se bo krt vedno bolj. Ko bo pa mrčesov manj, gotovo se bo potem zmanjšalo tudi število krtov, ker ne bodo imeli dovolj hrane.

Iz te obravnave previdite, da je krt velik dobrotnik kmetijstva. Tudi ptice so velike dobrotnice, katerim oskrbimo valilnice ali umetne tružice za take ptice, ki si gnjezda delajo po dupljah in votlinah. Mnoge ptice si narejajo rade po drevesnih dupljah svoja gnjezda. Po takih votlinah tudi prenočujejo in si ob grdem vremenu po njih iščejo zavetja. Med takimi pticami je pa

dostikrat veliko najkoristnejših. Koder je toraj takih dupljin malo ali celo nič, tam si tudi ne morejo take ptice narejati gnjezd, pa tudi ne prebivati. Tako pa imajo čestokrat prebivalci po takih krajih marsikatero leto veliko škodo. Toda takih naravnih dupelj, ki se narede, kedar odgnijejo veje, ali pa žolne s svojim šilastim kljunom izdolbejo, ni prav veliko, ker po vrteh navadno stara, pokvarjena drevesa odpravljajo.

Povsod, koder se take lukinje ali votline že od narave nahajajo ter ptičice po njih gnjezdijo, gleda naj se zelo na to, da se tudi ohranijo, in tudi tam, koder jih lahko z majhnim trudom, ako le izdolbemo lukinjo in nad njo pribijemo kako desko za streho, vhod v lukinjo pa napravimo nekoliko oži ali pa širji. Po krajih, koder takih naravnih lukenj ni dosti, in takih krajev bode menda največ, pomagamo si lahko, ako naredimo umetne lukinje, po katerih ptice prav rade svoja gnjezda narejajo, pa tudi po njih prenočujejo. Najlažje je take umetne votline narediti, ako odrežemo votla drevesna debla ali veje od enega do dveh čevljev, jih od znotraj lepo očedimo, na obeh konceh z deščicami zabijemo ali pa kako drugače proti zraku in vlagi zavarujemo; potem pa izrežemo na prikladnem mestu po ptičji velikosti primerno široke lukinje, skozi katere ptice noter in ven letajo.

(Konec prihodnjič.)

Katoliško policijsko društvo.

V Ljubljani se je osnovalo pred kratkim društvo, o katerim govoriti nam je bila uže dolžnost, a tega obširneje še nismo storili, ker nam

ki svojega delovanja čez meje okrajnega sodišča ne razt-guj-jo, da se voli pet gospodov v ravnateljstvo (načelstvo) in tri v nadzorstvo. Načelstvo delajo: ravnatelj, njegov namestnik, blagajnik, tajnik in blagajnikov namestnik. Pravila naj povedó, kakošna opravila imajo načelniki in kakošne dolžnosti in pravice nadzorniki. V pravilih mora stati o čem razpravlja občni zbor, kdaj se skliče; po katerih časniki se objavi, kar zadeva zadruženike in občinstvo. V pravilih mora stati na dalje, kakošne hranilne vloge sprejema posojilnica, in kdaj smejo hranilničarji svoje vloge zopet vzdigniti. Tudi gledé porokov pri izposojilih je važno. Treba je, da menico ali zadolžnico podpisše najmanj en porok, še bolje je, da dva podpiseta. V pravila pr-d-jo še druga določila, o katerih bi bilo preobširno tu razkladati, n. pr., kako se pri občnem zboru glasuje, sklepa in voli, koliko časa so volitve veljavne, kako se čisti dobiček porabi ali zguba pokrije itd. Treba je sprejeti v pravila še take določbe, katere so predpisane po raznih postavah, ki govoré o denarnih zavodih, in po-

sebno še o posojilnicah. Najbolje je, da pravila razloži pri prvem zborni oseba, ki je že sama vodila kako posojilnico ali sodelovala pri njej. Take zmožnosti ima posebno že omenjeni gospod M. Veršec v Celji.

Pri ustanovitvi sleherne zadruga je registrovanje silno važno. Kaj je to? Trgovci morajo svojo kupčijo vpisati pri deželni ali okrožni sodniji v poseben zapisnik (register), ravno tako pa posojilnice in drugi denarni zavodi, da zadobé s tem postavno veljavo. Radi tega se morajo pravila, ki so se v občnem zboru določila, poslati v pregled sodniji, da se ona prepriča, ali so sestavljena tako, kakor postava veleva. Sodnija sicer ne more zabraniti, da bi se zadruga ne ustanovila, ali z vpisovanjem pravil v zadrugi register lahko toliko časa odlaga dokler se pravila ne vjemajo z dotičnimi zakoni, zlasti s postavo od 9. aprila 1873. Pri prvem ali ustanovnem občnem zboru voli se izmed tistih udov, ki so k zadrugi pristopili in zadruga pravila podpisali, načelstvo in nadzorstvo, t. j. možje, kateri bodo posojilnico vodili

vedno pomanjkuje prostora — nekateri gospodje namreč preveč zahtevajo, naj se objavi ravno njihova reč. Dalje pa ne smemo in ne moremo molčati, ker bi nas utegnil ta ali oni napačno soditi. Govoriti pa moramo, to ponovimo, le ob kratkem, ker nam je za prostor jako tesno.

Katoliško politično društvo ima namen potegovati se po svojih močeh za najdraži dve svetini naroda slovenskega, za sv. katoliško vero in narodnost slovensko. Vera nas vede v nebesa, slovenstvo, slovenski jezik, sploh vse, kar nas dela Slovence, pa smo dobili od svoje drage slovenske matere; z njenim mlekom se nam je tako rekoč vcepila ljubezen do našega naroda. Kedor teh dveh svetinj ne ljubi, ni pravi Slovenec.

Radi tega pozdravljamo to društvo s srčnim veseljem — vsaj dela za to, kar je tudi nam bilo vselej pred očmi, dasi nismo nikdar postavili naloge, bojevito se poganjati za nju, marveč le po mirnem potu delovati za vero in narodnost. Kako čvrsto se je poprijelo dela, kako vestno hoče spolnovati društvo svoj namen, je pokazalo pri dveh shodih — pri prvem v Ljubljani in pri drugem v lepem „Šent-Vidu nad Ljubljano. Potegovalo se je pri obeh za versko šolo na narodni slovenski podlagi ter je odposlalo tako prošnjo na državni zbor. Govorili so govorniki temeljito o kmetijskem in obrtniškem stanu. Z eno besedo: društvo ima res pred očmi časni in večni blagor ljubih Slovencev.

Novi udje vedno pristopajo iz vseh delov ljube Slovenije. Tudi našim dragim Dolenjcem iz srca priporočamo k temu društvu. Plača se 1 gold. na leto, ter dobi list „Domoljub“.

in račune ter knjige pregledovali. Volitev naj se izvršuje natančno in pravilno ter piše naj se o vsem zapisnik. Ta zapisnik se mora legalizovati ali poveriti, t. j. notar ali sodnija mora potrditi, da so podpisi lastnoročni in resnični. Potlej je treba prošnjo na deželno ali okrožno sodnijo vložiti in pri tej vlogi se morajo vsi udje načelstva podpisati. Te podpisane dobi omenjena sodnija in biti morajo tudi legalizovani ali potrjeni pri kakem c. kr. notarju ali okrajni sodniji.

O vsem tem postopanju pouči snovatelje posojilnic že omenjeni tajnik celjske posojilnice. Pounk o tem ima pa tudi časnik „Zadruga“ v št. 4 l. 1885. Kedar je okrožna ali deželna sodnija pravila in načelstvo posojilnice vpisala v svoj zadrugi zapisnik in se je to občinstvu razglasilo po uradnem časniku, potlej še le sme započeti posojilnica svoje delovanje. Zdaj ima ona vse pravice in dolžnosti, katere uživajo in izpolnjujejo denarni zavodi te vrste v smislu obstoječih zakonov; zdaj dobi posojilnica naslov „registрована zadruga“. Naroči naj se zdaj zadrugi pečat in knjige in

Mnogi gospodje so darovali temu društvu lepe doneske. Naj dojdejo še drugi! — Sklepaje izražamo le še željo, naj napravi blago društvo shode tudi po „Dolenjskem!“

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Novo ustanovljeno **katoliško - politično društvo** vrlo spolnuje svojo nalogo; pred kratkim je imelo shod v Šent-Vidu nad Ljubljano.

V **Ljubljani** je sedanji c. kr. deželni predsednik, preblagorodni gospod baron And. Winkler praznoval desetletnico svojega službovanja kot načelnik vlade in zastopnik presvetlega cesarja na Kranjskem. Slovenci so ga odlikovali mnogovrstno pri tej priliki, čestitali mu in ga z nova sloveli, kakor že večkrat v teku te dobe. To odlikovanje je blagi gospod tudi zaslužil, kajti njemu se je kot Slovincu posrečilo, da je pomiril kranjske nemškutarje in Nemce, ki so prej vladali čez slovensko prebivalstvo na Kranjskem; on je veliko dobrega storil, pomagal in posredoval povsodi, kjer se je dalo kaj storiti. Zato se tudi „Dol. Novice“ pridružujejo k čestilcem visokega gospoda in želijo, da bi še dolgo ostal na čelu kranjske vlade, zlasti v sedanji dobi, ko bi utegnili za Slovence komaj boljšega naslednika dobiti.

Z **Duna** so bile v zadnjem času slišati zanimive novice: V **gospodski zbornici** so predlagali v imenu vseh avstrijskih trije škofje (praški, graški in ljubljanski) strogo katoliško vredbo ljudske šole. Zahtevajo, naj se popolnoma zagotovi otrokom katoliški poduk s tem, da bode imela cerkev pra-

tiskovine, katere bode potrebovala, ter blagajnico za shrambo denarja, menic, dolžnih pisem, zastav, knjig in drugih vrednosti. Tiskovina za slovenske posojilnice ima prirejene „Narodna tiskarna“ v Ljubljani, pa jih napravi seveda sleherna tiskarna. Najpotrebnejše knjige za sleherno posojilnico so: 1. Blagajniški dnevnik, t. j. knjiga, kamor dan za dnevom zaporedoma vse dohodka in stroške zapisujemo. Ta knjiga mora biti kolekovana, zato, ker se vanjo zapisujejo tudi hranilne vloge od neudov. 2. Knjiga za zadrugne deleže. V tej knjigi odločimo za vsacega uda eno stran, na katero zapisujemo, kolikor zadrugnik v društvo plačuje, t. j. s kakošnim zneskom se pri posojilnici udležuje. Pripisujejo se pa k posameznim deležem še obresti ali dobiček, katerega jim oni donajajo. 3. Knjiga za posojila. Prejšnje in te knjige ni treba kolekovati, ker se tudi v to poslednjo knjigo zapisujejo le zadrugniki, in sicer oni, kateri dobé na posodo. 4. Knjiga za hranilne vloge. V to pridejo hranilničarji ali šparovci. Kdor koli hoče krajcar v shrambo vložiti, pride v to knjigo, naj

vico nadzirovati šole in učitelje gledé verstva ter zabraniti vse, kar bi vtegnilo škodovati veri katoliških otrok; kdor vé, kaj je vera, kdor pozna nje večno pomembo, temu se mora zdeti to popolnoma umevno samo ob sebi, kedo bode pa skrbel za vero in versko izrejo malih, ako ne cerkev? Ako ne njeni voditelji — škofje?!

Na **Dunaju** so judje v zvezi z liberalci bili doslej tako oblastni gospodje, da so si domišljevali, da jim nihče več ne izpuli oblasti iz rok. Pa, hvala Bogu, varali so se. Slednjič so se vendar osrčili kristjani — se zjedini in pri dopolnilnih volitvah lani kakor letos — zmagali. Ako Bog da, je čas blizo, ko Dunajčanom več ne bode veleval Abraham, Izak, Ezav itd.

Državni zbor je obravnaval med drugim o hišnem davku ter vžitninskem davku na Dunaju. Zavrgel je izvolitev moravsko-nemškega poslanca Auspic-a — ki je kupoval glasove prav po — judovsko. Ravno v tem državnem zboru, katoliške Avstrije, se je drznil dunajski poslanec Kronaweter sramotiti sv. Očeta papeža. Predsednik ga je pač po zasluženju pokaral. Za Boga, naših svetinj pa res ne bomo metali pred svinje in biserov ne dajali psom. — Katoliško politično društvo na Češkem se je kakor naše potegnilo odločno za versko šolo ter izreklo, da v vsem pritruje temu, kar so izrekli škofje na Dunaju.

Na **Ogerskem** je odstopil mogočni in večletni ministerski predsednik Tisa. Na njegovo mesto je prišel Szapari; nov načelnik pa se bode baje držal vendar le starih načel t. j. zatiralo se bode še dalje kar ni mažarsko — delali se bodo še dalje dolgovi tako dolgo, da bodo Mažarje same požrli!

si bode ud posojilnice ali ne. Ker vpisujemo v to knjigo večinoma neude, zato mora biti kolekovana. Manj potrebne, ali vendar zelo koristne so bukve, v katere se še enkrat radi pregleda in natanjčnosti vpisujejo dohodki in stroški razvrščeni, namreč, koliko se je v teku enega dne, tedna ali meseca, dobilo pri dohodkih hranilnih vlog, koliko obresti, koliko vrnenih posojil itd. Pri stroških se pa zopet vidi, koliko se je izplačalo posojil, koliko hranilnih vlog, koliko obresti in drugih reči. Te knjigi ste radi tega zelo imenitni, ker se morajo v njih številke vjemati z blagajniškim dnevnikom.

Posojilnica mora imeti še male kajžice, ki se dajejo udom, kedar pristopijo, in hranilničarjem, kedar v shrambo prinesejo.

Razen tega naj ima posojilnica še nekatere zapisnike, recimo zapisnik vseh udov z lastnoročnim podpisom slehernega, zapisnik menic itd. Kedar si je ravnateljstvo vse to omislilo, lahko prične svoje poslovanje in delovanje. (Dalje prih.)

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Nemškem** je 75 letni železni kancelar Bismark odstopil od vodstva nemške države; nekoliko ga je v to nagnila visoka starost, še bolj gotovo pa je, da se ni sporazumel z mladim cesarjem, tako kakor z njegovim dedom. Naslednik mu je general Kaprivi (nekdaj Kopriva). Bismarkov sin Herbert je tudi izstopil iz ministerstva mislé si: z očetom stojim in padem. Bismark je storil Nemčijo veliko in močno, ali katoliško cerkev je nekaj let kruto preganjal, ali slednjič ga je srečala pamet. Popustil je besno preganjanje zvestih katoličanov.

V **Berolinu** se posvetujejo zastopniki vseh držav, kako bi se delavskemu stanu pomaglo. Ako se postavijo popolnoma na krščansko stališče, bode šlo; ako pa ne, se bodo prepričali, da zastonj zidajo zidavci, ako Gospod ne zida hiše.

Na **Francoskem** imajo zopet nove ministre. Za koliko časa? Tega staviti bi si ne upali!

Srbija in Bolgarija se gledate vedno bolj pisano; pravi prijateljci si ti sosednji slovanski državi nikdar niste bili. Sedaj je pa tako napeto, da vtegne počiti — vojska. Je vže križ! Mesto, da bi se skrbelo za srečo in blagor podložnikov, pa sosedu sosedu sovraži.

V **Rusiji** je imenovan za rimsko-katoliškega nadškofa mohilevskega (sedež ima v Petrogradu) prelat pl. Zdanovič, kanonik v Vilni.

Piše se nam:

Izpod Boncarja pri Sodražici. — Pri nas je mitnica (šranga). Nese tako malo, da se komaj plača šrangar in poprava mitnice. Poslušajte, kaj mi je govoril o tem izveden, brihten, postaren mož, djal je:

Vidite, stvar je taka. Vse ceste in tudi sedaj še okrajne ceste v naši dolini so v obče slabe. Velik promet lesa iz našega in Kočevskega okraja, ki se po njih na Rakek speljava, bil je v preteklih letih toliko ogromen, da je včasih šel voz za vozom nepretrgoma, tako, da si dostikrat na progi Ribnica-Novavas srečal po sto in še več vozov.

Vzdrževanje tako zelo rabljenih cest, bilo bi pri ugodnih razmerah težavno, a pri nas je še težavnejše, ker je pogosto posipanje drago in je zlasti proga od Zlebiča do Boncarja na močvirnatih, ilovnatih tleh izpeljana. Ta kos ceste je za voznike posebno žalosten. Treba bi bilo 10 in še več tisoč goldinarjev, da bi se utrdila tla in spravila v tak položaj, kakoršne tak promet zahteva. Kje pa toliko denarja vzeti? Za to se vsako leto le krpa. Da bi se i ti stroški deloma pokrili, osnovala se je pred kacimi 6—7 leti mitnica; od začetka je še precej dohodkov

dajala, vsaj jaz sodim tako, sedaj pa, ko je lesna trgovina ponehala, peša bolj in bolj.

Od kar je les v naši dolini vso ceno zgubil, od kar je gozd ponehal vir dohodkov biti, opazujem vedno in vidno rastoče siromaštvo; bojim se, da se približujemo v tem Notranjem. Pomislite si, dolina je v primeri preveč obljudena, zemlja ne rodi obilo; od kar gozdi zmanjkujejo in se spreminjajo v goličave, zadevajo nas pogostejše povodnji, toča, slabe letine; rešetarja in lončarja imate v tujih izdelkih preveč konkurence. Naši rešetarji in lončarji po pravici tarnajo, da ne morejo svojih izdelkov tako in toliko spečati kakor poprej. Hribovske, od prometa in tuje konkurence oddaljene vasi so še kraji, kjer zámorejo svoje blago v denar spraviti, v večjih krajih se šopiri in zmaguje tuje, bolj in ceneje, zlasti češko blago.

Kmetijstvo v naši dolini ni posebno razvito. Da bi se sadjereja povzdignila, tega ni upati. Ravno šole v našem okraju se za to stroko premalo zanimajo. Večjemu okraju, ko se bližaš, manj sadnih vrtov in slabših sadnih dreves opaziš. V moji mladosti, spominjam se, bilo je vse polno sadja v naši dolini. Sedaj se pa dobiva v večji množini v bolj zagorskih vasicah. — Pred leti bilo je ribniško bučelarstvo na glasu. S starimi bučelarji, ki polagoma odmeravajo, izgubljava se i ta stroka in ž njo popred obilen vir dohodkov. Kako lahko vzdrževal bi se o poletnem času na kaci večji šoli naše doline tak poduk, kjer bi si ukaželjna mladina in odrasčeni v njem potrebnega znanja pridobili. Na tak način povzdignilo bi se naše poprej cvetoče bučelarstvo.

Kakor sem moža razumel, je občna želja, da bi se rešetarja in lončarja s primernim podukom povzdignila, da bi se sadjereja in bučelarstvo na boljšo stopinjo vzdignilo, posebno v sedanjem času, ko je lesna trgovina popolno propala, davki pa vedno rasto, tako, da je treba žep vedno odprt imeti, da se zadostuje zahtevam države, dežele, okraja, občine i. t. d. Sv. G.

Iz Novega Mesta. — Dobili smo novega okrajnega glavarja blagorodnega g. Friderik viteza Schwarza. Pretečeni teden so se mu med drugimi predstavila po svojih zastopnikih tudi tukajšnja društva. Gospod je obljubil, da bode društvom v brambo, nikoli v opoviro, — prepričan, da imajo blag namen. S svojo prijazno ljubeznivostjo se je prikupil vsem.

Gospod okrajni glavar je še mlad, krepak mož; zato upamo, da bode deloval jako uspešno za naš občni blagor. Dela mu pa tudi ne bode manjkalo.

Poddružnica sv. Cirila in Metoda v Rudolfem je imela 26. marca letni občni zbor. Iz računa preteklega leta se je pokazalo, da je društvo nekoliko napredovalo od prej. Udov ima:

vstanovnikov 16, letnikov 75, podpornikov 34. Odposlalo je glavnemu društvu 90 gold. Nekateri rodoljubi bi pač lahko še pristopili k temu vrlo koristnemu društvu. V odbor so bili izvoljeni prejšnji odborniki.

Bolezen letos pri nas razsaja prav neusmiljeno. Zadnjič smo povedali, koliko znamenitih ljudi je pokosila smrtua kosa; danes pa hočemo naznaniti nekatere, katere je vrgla na posteljo. Oboleli so za dalje časa trije tukajšnji gg. gimnazijski profesorji. Gospod Ambruž še sedaj ne more v šolo; nadomestovat ga je prišel g. Jeraj iz Ljubljane. V Kapiteljnu pred nekaterimi dnevi ni mogel maševati nobeden gg. kanonikov — trije še sedaj ne morejo. Dobro znani tukajšnji vodja pomožnih uradov, g. Mohar, je obolel uže tretjič in sicer sedaj jako nevarno. Vendar je upati, da okreva. V bližnjem Šempetru leži nevarno bolan g. župnik I. Rome. Čudno, letos; — mehka zima, pa tako huda zma!

Iz Gorenje vasi pri Šmarjeti. — Večkrat se je že čitalo po časnikih in družih dobrih bukvah, veliko tudi v priljubljenih „Dolenskih Novicah“, kako škodljivo da je žganje za dušo in telo. To se posebno pozna v neki fari na Dolenjskem, kjer se zelo širi. Ljudje ne spolnujejo prepovedi, ne bojijo se šibe božje, dasi vidijo toliko žalostnih zgledov. Tako se tik farne cerkve v neki krčmi med službo božjo vedno toči ta strupena pijača, kar je prav nespodobno. Mesto da bi jih krčmar, ko se služba božja začne, ven izgnal, jim še veli, le pijte, saj smo blizu maše. Tako pijo, kolnejo iz božjih reči se pa norčujejo. Tega je pa vse krčmar kriv, ker misli, da njemu ni šteto v greh, ker je cerkveni ključar. Sploh je videti, da ne vé, da je Bog rekel, dajte cesarju, kar je cesarjevega in Bogu, kar je božjega. Naj bi še povedal, iz česa se neko žganje kuba, ki mu pravijo brinjevec, katerega imajo ljudje za zdravilo, pa je hud strup. Ta brinjevec je iz samega pokvarjenega vina ali kobina. Nalije ga v kotel in vanj vtakne brinjevo vejo; to pusti vreti do časa, da z verhnakom pokrije — in zdaj začne teči čista zelena soparica, ki ima po brinju duh. Prašam vas, ali je mogoče, da bi se iz kobina zdravilna pijača dobila? Nikakor ne; saj še kobin škoduje. Torej varite se žgane pijače, ker je prav gotovo strup za dušo in telo.

Iz Novi Yorka v Ameriki. — Dolgo časa prebivam že v Ameriki, mnogo sem že slišal od svojih rojakov, posebno Dolenjcev, kateri tožijo, kako da so bili osleparjeni od brezvestnih agentov za potovanje v Ameriko, posebno pa od meni neznanega zastopnika severno nemškega Loyda, največ s tem, da se jim je doma stavila Amerika kot strašno dobra in lepa pred oči. Ali kadar pridejo sem v Ameriko, še le sprevidijo ubogi

rojaki, kako da je tukaj, pa zastonj jim je vsa pritožba, kakor grevenga ali kesanje po smrti.

Hvala Bogu, vendar je enkrat visoka c. kr. deželna vlada jela v tej reči ostro postopati. Da zadnji čas je, da vlada zabrani, da si ne bodo nekateri polnili žepov s krvavo zasluženimi novci naših rojakov. Jože Urbančič.

Domače vesti.

(Župnijo Belo Cerkev) je dobil v. č. g. Žgur, doslej župnik na Ledinah pri Idriji. Mnogim naših čitateljem bode gospod dobro znan, ker je bil pred leti kapelan na Raki.

(Premembe pri učiteljstvu.) G. Matija Hiti (iz Slavine na Notranjskem) pride za učitelja v Dobrnič. Gospodičina Karolina Brvar, učiteljska pripravnica, dobila je učiteljsko službo v Škocjanu pri Dobravi.

(Delniško društvo.) „Prvi Narodni dom“ v Novem mestu imel je 18. marca svoj občni zbor, v katerem se je naslednje sklenilo: 1. Delniško društvo se izjavi za konstituirano. 2. Sporočilo o delovanju osnovalnega odbora se sprejme na znanje in odobri. 3. Račun za leto 1889, računski sklep do 18. marca t. l. in bilanca se odobri in osnovalnemu odboru dá absolutorium. 4. Iz premoženja delniškega društva se čitalniškemu društvu v Novem mestu posodi vnovič svota 3000 do 5000 gld. na 3% obresti. 5. Obresti dozdanjega posojila se znižajo od 5 na 3%. 6. Dividenda za leto 1887 in 1888 se določi na 3%, po odbitku 10% za rezervni fond po § 25 pravil in se izplača za kupone 18. decembra 1888 tistim, ki so celo delnico do konca 1886 vplačali — in za kupone 18. decembra 1889 tistim, ki so celo delnico do konca 1887 plačali, po 1 gld. 35 kr. od kupona proti vložbi dotičnih kuponov iz dohodkov leta 1890. — V opravljeni odbor so izvoljeni gg.: Dr. Albin Poznik, Adolf Pauser, Ivan Krajec, Andrej Senekovič in Viktor Rohrmann iz Ljubljane. V pregledovalni odsek gg.: Val Oblak, Franc Kastelic ml. in Franc Seidl. Za skrutatorja in podpisatelja zapisnikov gg.: Anton Virant in Franc Kastelic st.

(Zgodnja pomlad) nastopila je letos. Toplo vreme imamo, kakor druga leta komaj v drugi polovici majnika. Drevje poganja in bode v par dnevih v cvetju; tudi različne cvetice vže cveto. — Celo kresnice je vže vjela neka tukajšna gospodičina 16. marca popolnoma svetleče kakor o „kresu“. Nekateri pravijo, da tako gorke in zgodnje pomladi vže ni bilo od 1842. leta. Bog nas obvaruj slane!

(Za velikonočne praznike) bode tukajšni mesar g. Fr. Schwarz letos gotovo izvrstno postregel svoje odjemnike, ker bo tekoči

teden klal dva zares tolsta vola, ki tehtata skupaj 30 centov 34 funtov. Omeniti je, da sta ta dva vola iz hleva znanega živinorejca A. Hočevarja.

(† Umrl) je v Mirni Peči po dolgi bolezni (pepelnični petek) g. Jože Rozman, trgovec i posestnik.

(V Bukovici), Litjiskega okraja, sestavljen je nov občinski zastop sledeče: Fran Gerden iz Št. Pavla, župan; odbornika Anton Rojc iz Št. Pavla in Anton Kovačič iz Sela.

(Občinski zastop) v Krškem je v zadnji seji sklenil med drugim, deželni odbor prositi, da bi za reveže kupil nekaj semenskega krompirja, da bi se poskušala uvesti kakošna domača obrt in da bi c. kr. okrajno glavarstvo občini le slovenski dopisovalo.

(Pedagogičsko društvo) v Krškem zbora v četrtek po Veliki noči v ondotnem šolskem poslopji. Med drugim bode g. dr. Romih razkazoval poskuse s fizikalnimi aparati. Začetek ob 10. uri dopoldne.

(Razpis nagrad.) Da se kolikor moči pospeši zatiranje kmetijstvu škodljivih mrčesov, ukrenil je podpisani glavni odbor razpisati 40 nagrad po 10 gld., do katerih imajo pravico občine, oziroma vasi, kojih županstva (predstojništva) dokažejo, da je vsa občina letošnjo pomlad marljivo zatirala gošenice, črve, hrostke (kebre) i. t. d. Prošnje za te nagrade naj predlože županstva potrjene po dotični kmetijski podružnici do 1. junija l. l. podpisanemu odboru. Priznane nagrade smejo občine za kateri koli občekoristen namen porabiti. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

(V Ameriko) se od vseh strani Dolenjske selijo ljudje v novi svet. Ni čuda, ker doma ni zaslužka. Želimo le, da se izseljenci ne bi kesali.

Razne vesti.

*(V Dahomeju) nastali so krvavi nemiri s Francozi kakor smo v zadnjem listu omenili. — Dahomej je znamenito trgovsko mesto na obalah vroče Afrike, kjer živahno cvete trgovina s palmovim oljem, s katerim se pečajo francoski trgovci in tega olja vsako leto nad 50.000 ton (tona 10 centov) izvozijo. Vlada pa tam barbarski zamorski kralj, kateri si je pridajal priimek „morski volk“. Ta „kralj“ ima posebno vojsko, kakoršni ni para na svetu; ima namreč v stalni armadi 3000 amazon t. j. devic, katere so neki hlabre in spretni v vojsstvu. Tem amazonam je pod smrtno kaznijo prepovedano se omožiti in niso prostovoljke v armadi, temuč jih s silo tirajo v strogi poklic; veliko število deklic z begom dá slovo krutemu postopanju, kateri se nahaja v tej službi. — Kraljevo stanovanje obstoji iz 100 koč, katere na okrog enega kilometra obdaja zemeljski nasip. Ves nasip je ožalšan s človeškimi kostmi in glavami, kateri lišp mora se od časa do časa ponoviti. Kraljeve hiše so le s človeškimi glavami pokrite in tlakovane. Ako kralj veli: „Jaz potrebujem novo streho na mojej hiši“, vedo podaniki,

da bo treba napasti bližnje dežele. Posebno kruta je vsakoletna slavnost „velikih navad“. Sredi trga v Dahomeju nahaja se vzvišeni prostor na katerem se razpostavi plen, katerega so naropali; na okoli tega prostora so razpostavljeni zverinjaki, v katerih je zaprtih do 5000 vjetnikov, katere v boju nalové. Kralj stopi na vzvišeni prostor, ter iste stvari plena, katere mu ne ugajajo med ljudstvo pomeče; potem jim dá velike množine „žgane pijače“, ko je ta krvoločna druhal pijana, zaukaže kralj odpreti zverinjake, krvoloki planejo na uboge žrtve, ter jih morijo z meči, noži, sabljami in drugim orodjem, nekatere vjetnike pa odbero ter jih skrbno pokoljejo in pojedó. Človeško meso kuhajo ali pekó, v pijačo pri tej „pojedini“ pa jim služi sveža človeška kri. — Tako se godi še dandanes v Dahomeju. Skrajni čas civilizacije in poseben blagoslov tej deželi bi bil, ko bi vendar podjetni Francozi konec storili tem nezaslišanim krvoločnim činom, ter kralja in njegovo druhal naučili, kako imajo živeti v „razsvitljenem devetnajstem stoletju!“

Sejmovi na Dolenjskem:

V aprilu: 1. v Črnomlju; 3. v Zatičini; 8 v Črnomlju in Doberničah; 9. v St. Vidu pri Zatičini; 12. v Trebelnem in Zagradcu (Fužinah); 14 v Novem mestu in Podbukovji; 15. v Metliki in Bušči vasi; 21. v Leskovcu pri Krškem in v Radečah; 22. v Novem mestu; 24. v Žužemberku; 25. v Bučki in Grosupljem.

Žitna cena v Novem Mestu 31. marca 1890.

Domače pšenice mernik 2 gld. 30 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 50 kr., Soršice 2 gld. — kr., Rži 1 gld. 90 kr., Ječmena 1 gld. 60 kr., Ajda 1 gld. — kr., Oysa 50 kr., Krompirja — gld. 75 kr.

Loterijske srečke.

Gradec 15. marca	2	6	15	62	52
Trst 22. „	35	14	28	53	61
Gradec 29. „	75	62	16	61	59

Književno naznanilo.

Na vprašanja, ki mi prihajajo, naznanjam sl. slovenskemu občinstvu, zlasti slovenskemu učiteljstvu, da se dobe od knjig, ki sem jih spisal, samo še sledeče: Zgodovina štajerskih Slovencev (c. 1 gl. 20 kr.), Praktična metodika (c. 80 kr.), Prvi poduk (c. 60 kr.), Decker-jeva fizika in kemija (c. 60 kr.), Kocen-ov zemljepis (c. 30 kr.), Netoličkov fizika v pogovorih (c. 25 kr.) in Zgodovina Pedagogije (c. 70 kr.). Domoznanstvo kranjske vojvodine se še tiska. Pošle so pa sledeče knjižice: Netoličkov prirodoepis, Netoličkova občna zgodovina, Geometrija, Nauk o gospodinstvu in Domovinoslovje z malimi zemljevidi Kranjske in Avstro-Ogerske. Pokorny-ga prirodoписа in Rathang-ovega zemljepisnega atlasa pa mi ni mogoče založiti.

V KRŠKEM 25. marca 1890.

Ivan Lapajne,
ravnatelj meščanske šole.

Hišna oprava

se bo prostovoljno prodajala po praznikih dné 9. in 10. aprila v Novem mestu na Bregu h. štev. 185.

[70—1]

Občinskega tajnika,

išče podpisano županstvo, kateri mora slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi popolnoma zmožen biti. Kavecijo položiti mora bodisi v gotovini, vrednostnih papirjih ali hipotekah 500 gld. — Letna plača znaša 500 gld. — Čas za uložitev pismenih prošenj je določen do 15. aprila t. l. — Nastop službe 1. maja t. l.

Občina St. Mihel-Stopiče pri Rudolfovem,

29. marca 1890.

Franc Kastelic, župan.

Prostovoljna prodaja mlina, žage i zemljišča.

Na prav prijetnem kraju v vasi in občini Zagradcu pri Žužemberku stoječi, od deželne ceste kakih 150 korakov oddaljen mlin s 6. tečaji, stopami in žago, z vsem hišnim in kmetijskim poslopjem, kot živinskim in svinjskim hlevom, skednjem in kozolcem, vse v najboljšim stanju. na reki „Krki“, kateremu nobena suša ali povodenj ne škoduje ali obrt ne zapre, do katerega občinska kolovozna pota od raznih oddaljenih krajev in druga pešpota drže; k taistemu spadajoča zemljišča, kot 4 orali njiv, 2 orala travnika, 10 oralov hoste, 4 orale paše, 4 orale vinograda, se prostovoljno in prav po nizki ceni proda. Kedor kaj takega kupiti želi, naj ne pusti te lepe, vse hvale vredne prilike iz rok! Kedor želi pa kaj več od tega poizvedeti, naj sam ogleda, ali naj se obrne ustmeno ali pismeno na podpisani občinski urad.

Občinski urad v Zagradcu pri Žužemberku,

dné 26. februarja 1890. [57—2]

Potovalnega zastopnika,

ki je doslužil žandarmerijo ali dovršil par razradov kake srednje šole, sprejme

banka „SLAVIJA“.

Natančnejši pogoji izvedó se pri njenem glavnem zastopu v Ljubljani. [66]

200 mernikov krompirja

zdravega, okusnega je na prodaj v grajščini na Dobravi pri Kostanjevici. [69—11]

Trgovski pomočnik in učenec

za trgovino z mešanim blagom se sprejmeta. Kje, pove vredništvo „Dol. Novic“. [68—11]

Naznanjam, da se pri meni dobivajo vsake vrste

plugi,

priprosti in dvojni (einfach in doppelt) za hribe, za obsipanje korusa in krompirja, za hmel čisto železni, s katerimi se z enim konjem orje. Dobivajo se po najnižji ceni. Vsa naročila se urno in zvesto izgotové.

Franc Spitan,

[55—2]

izdelavec plugov in kovač v Mellag-u pri Celju.

Grunt na prodaj!

Četrť ure od Novega mesta, iz proste roke z vsem kmetiskim poslopjem, njive za čez 60 mernikov poseve, travnike, sadni vrt, in z listnatim gozdom. Ceno pove lastnik v Gotni vasi hiš. št. 5 pošta Novomesto. [39-2]

GOSTILNO

pri Skabernetu sem sedaj jaz v vodstvo prevzel, kjer bom točil najboljša domača vina ter z dobro jedjo postrezal. Skerbel bodem za red v hlevu, da bodo konji dobro hranjeni in s potrebnimi oskerbljeni. S tem naznanilom se priporočam slavnemu občinstvu v obilni obisk. [62-2] **Jože Hrovat.**

Krompir za seme, ribničana in mešane vrste prodaja [54-2] kmetijska šola na Grmu.

Podpisani se uljudno priporočā čē. duhovščini v pravo orgelj, ktere prav dobro in po mogoče najnižji ceni izdeluje. Naročila naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom Z. K., orgelmojster pošta Litija na Dolenjskem. [56-2]

Pri grajšini Rakovnik je na prodaj:

**400 mernikov krompirja za seme,
500 mernikov pšenice,
200 mernikov koruze.** [47-2]

Za seme izčiščen

črni hribski oves

liter po 6 kr., kilo po 12 kr. Tudi več centov sladke krme prodaja F. Zesser v Krškem. [63-2]

Gosenčne baklje,

to je malo orodje, da se z petroljevo lučjo gosenčja gnjezda palijo, izdeluje po 70 kr. komad And. Agnič, klepar (špengler) v Novemestu. [64-2]

● Pol. Novice št. 5 pišejo o uspešni porabi tega orodja ●

30 avstr. veder vina

in sicer dobrega od leta 1888 je na prodaj pri Jože Dularju posestniku v Valtu vasi. [40-3]

ALOJZIJ RAJEC,

urar v Rudolfovem

naznanja p. n. občinstvu, da ima v svoji zalogi vsakovrstne, natančno regulirane sreberne žepne ure, stenske ure in ameriške budilnice, kakor tudi zlate in sreberne uhane, prstane, zlate murčke in sreberne verižice.

Popravila ur, prstanov, uhanov (murčkov) dobro in natančno po jako nizki ceni izgotovljam. Za dobro in natančno delo garantiram. [170-5]

UNIFORME

za c. kr. državne uradnike
izdeluje natanko po predpisu
ter se gg. državnim uradnikom
priporočā

Anton Weiss,

[67-1] krojaški mojster v Rudolfovem.

☞ Cenike pošiljam na zahtevanje franko. ☜

Jože Pavlovic, posestnik v Bušēči vasi št. 22. naznanja, da daje

☞ hišo št. 34. ☜

ravno tam, z 2 sobama, 2 kleti, 1 svinjakom, 1 štalom in podom, potem z sadnim in zelenim vrtom ter tudi še treba nekaj njivami z dobrimi pogoji na več let v najem. To stanovanje bi prav pristalo za kacega rokodelca. — Več o tem se pri lastniku pismeno ali ustmeno dogovori. [60-2]

V najem

se da krēma. ležeča ob cesti Metlika-Krlovec, jedno uro od Metlike, z gospodarskimi poslopi, senikom (senico), hlevom itd. vse v dobrem stanu. Za tem senokoše. njive in stelnike k tej krēmi pripadajoče, skupno 15 oralov in sicer od 1. maja 1890, na 6 ali več let. Natančneje se izve pri grajšini stari Ribnik pošta Metlika. [46-2]

☞ Sadno drevje! ☜

Krasne visokodebelnate hruške in jablane, požlahtnene z najkrajšimi sortami, prodaja iz drevesnice nekdanje deželne sadjarske in vinarske šole na Slapu, zaradi opustitve drevesnice po kaj nizki ceni le 20 kr. komad oskrbnitvo grajšine Slap pri Vipavi [61-2]

JAKOB MIKOLIČ,

vojaški in civilni krojaški mojster, zaloga
storjenih oblek v RUDOLFOVEM,

[1-5] se priporočā

vsem tukajšnjim p. n. gg. e. in kr. uradnikom, kakor tudi vsem p. n. gg. e. in kr. uradnikom dolenskih mest in trgov, za izvršilo uniform in sploh v njegovo stroko spadajočih del. Zgoraj podpisani ima vso pravo (Musterzeichnungen) ter je popolnoma zmožen tega dela, ker je bil deli časa svojega vojaškega stanu pri vojaškem krojaškem mojstru g. Plahotni na Dunaji kot pomočnik.

Tudi priporočā sl. občinstvu svojo zalogo storjenih oblek ter naznanja, da ima zmiraj raznovrstna suknja ali lepe štofe za obleke na prodaj. Vse k uradniškim uniformam spadajoče stvari, ako jih nima v zalogi, preskrbi takoj in natančno.

Naročila se sprejemajo po meri ter natančno po predpisih zgotovljajo. Popravila se najhitreje ter najceneje izvršujejo in se za izvršno delo garantira.

☞ Plačuje se po dogovoru na obroke. ☜